

4. Кондратенко И. В. Особенности ценностных ориентаций студентов / И. В. Кондратенко, В. Ю. Могилевская // Гуманитарные ведомости ТГПУ им. Л.Н. Толстого. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-tsennostnyh-orientatsiy-studentov>

5. Леонтьев Д. А. Ценность как междисциплинарное понятие: опыт многомерной реконструкции // Вопросы философии. 1996. № 4. С. 22-24.

6. Методика Ш. Шварца (Ценностный опросник Шварца) – Режим доступа до ресурсу: <http://psychok.net/testy/322-test-tsennosti-shvartsa-tsennostnyj-oprosnik-tso-shvartsa-metodika-shvartsa>

7. Яницкий М. С. Ценностные ориентации личности как динамическая система / М. С. Яницкий – Режим доступа до ресурсу: <http://psylib.myword.ru/index.php?automodule=downloads&showfile=1007>.

УДК:159.922.7

Ілляшик К. К.

Тривожність як фактор неспішності у підлітковому віці

Анотація. У статті розкрито сутність поняття тривожності, неспішність, досліджено фактори що впливають на рівень шкільної тривожності у сучасних підлітків, доведено зв'язок тривожності і неспішності, дана порівняльна характеристика тривожності сучасних підлітків і підлітків 20 ст.

Ключові слова. Емоційний стан, тривожність, шкільна тривожність, неспішність.

Илляшик К. К. Тревожность как фактор неуспеваемости в подростковом возрасте

Аннотация. В статье раскрыта сущность понятия тревожность, неуспеваемость, исследованы факторы влияющие на уровень школьной тревожности у современных подростков, доказана связь тревожности и неуспешности, дана сравнительная характеристика тревожности современных подростков и подростков в 20 веке.

Ключевые слова. Эмоциональное состояние, тревожность, школьная тревожность, неуспеваемость.

Summary. The article reveals the essence of the concept anxiety, underachievement studies the factors affecting the level of school anxiety of teenagers today, a proven relationship of anxiety and achievement, comparative characteristics of modern teenagers and adolescents in the 20th century.

Keywords. Emotional condition, anxiety, school anxiety, underachievement.

Процес розвитку дитини в навчальній діяльності передбачає в першу чергу її успішність. Успішність учня у свою чергу залежить від реалізації всіх потенціалів пізнавальних процесів, а також від сформованості провідних мотивів навчання – інтересу, цікавості тощо. Негативний емоційний стан дитини в школі

також може бути однією з причин неуспішності, а саме стрес, гнів, радість, в тому числі тривожність. Проблеми діагностики причин та подолання шкільної неуспішності виявляється досить актуальним для шкільної психології та батьків.

Сучасне наукове знання демонструє зростаючий інтерес до проблеми тривожності особистості. Тривожність як психічний стан виступає в якості найважливішого суб'єктивного фактора, що визначає успішність та продуктивність діяльності людини у сфері праці, спілкування і пізнання, робить істотний вплив на ефективність і якість різних видів діяльності, у тому числі і навчальної.

У психологічній літературі термін неуспішність не має чіткого визначення. На думку Л. А. Регуш, у психології, говорячи про неуспішність, мають на увазі її психологічні причини, якими є, як правило, властивості самого учня, його здібності, мотиви, інтереси [Цит. : 3, с. 23].

Дубровіна В. В. вважає, що неуспішність – це невідповідність підготовки учнів обов'язковим вимогам школи в засвоєнні знань, розвитку умінь і навичок, формування досвіду творчої діяльності і вихованості пізнавальних відносин. Цікава точка зору В. С. Цетлін, яка зазначає, що «під неуспішністю розуміється невідповідність підготовки учнів вимогам змісту освіти, що фіксується після закінчення якого-небудь значного відрізка процесу навчання – вивчення теми, кінець чверті, півріччя, року» [Цит. : 6, с. 1].

Неможливість керувати собою породжує відчуття безсилля і безнадії, знижуючи ще більше життєвий тонус, культивуючи пасивність та песимізм. Відтак, руйнується впевненість у собі, рішучість у діях і вчинках, наполегливість у досягненні мети, виникає постійна тривожність, а це впливає на неуспішність.

На думку А. М. Прихожан тривожність – особистісне утворення. Згідно її точки зору, тривожність властива всім людям, але в певній мірі, тому що це явище необхідне для пристосування людини до середовища, дійсності [5].

Згідно точки зору Л. Ф. Обухової, тривожність – це постійна або ситуативна властивість людини, яка призводить до стану підвищеного занепокоєння, відчуття страху і тривоги в специфічних соціальних ситуаціях [Цит.: 1].

За визначенням Р. С. Немова, тривожність – це властивість людини, яка постійно або ситуативно призводить до стану підвищеної турботи, відчуття страху і тривоги в специфічних соціальних ситуаціях [4].

Отже, тривожність – емоційний стан хвилювання, душевного дискомфорту, підвищеної вразливості при ускладненнях, загостреного почуття провини і недооцінювання себе у ситуаціях очікування.

Узагальнюючи погляди різних дослідників, можна відмітити дві позиції аналізу поняття тривожності: з одного боку, вона розглядається як суб'єктивне неблагополуччя особистості, яке негативно позначається на її взаємодії з оточуючими і на ставленні до себе; з іншого боку, тривожність має і позитивну функцію, яка пов'язана з мобілізацією людини в певних ситуаціях.

На сьогодні існує багато причин, які впливають на неуспішність учня. Вчені стверджують, що однією з причин є тривожність.

Мета нашої роботи: дослідити рівень тривожності сучасних підлітків та її зв'язок з шкільною неуспішністю. У відповідності до поставленої мети використаємо методику діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса. Дана методика була проведена у 8 і 9 класах у кількості 50-ти чоловік.

За методикою Філіпса «Рівень шкільної тривожності» виділяють чотири рівні: низький рівень тривожності (IV група); середній рівень (III група);

- високий рівень (II група); дуже високий рівень (I група).

Покажемо отримані результати в таблиці 1:

Таблиця 1

Результати дослідження факторів шкільної тривожності

Фактори шкільної тривожності	Кількість досліджуваних, %				
	Фактор, що переважає	Рівень тривожності			
		н	с	в	д.в
переживання соціального стресу	10	0	0	86	14
фрустрація потреби у досягненні успіху	28	7	13	67	13
страх самовиразу	16	20	30	30	20
страх ситуації перевірки знань	12	12	50	38	0
страх не відповідати очікуванням оточуючих	6	0	67	0	33
низький фізіологічний опір стресу	4	50	0	0	50
проблеми і страхи у відносинах із учителями	10	0	60	20	20
загальний рівень шкільної тривожності	14	12	28	46	14

Із таблиці 1 видно, що загальний рівень шкільної тривожності у сучасних підлітків вище середнього у 60 % досліджуваних. Найбільш представленим переважаючим фактором виявилась фрустрація потреби у досягненні успіху. Звертає на себе увагу і страх самовиразу. Переживання соціального стресу, хоча і не виявився переважаючим фактором шкільної тривожності, але був виявлений на рівні вище за середній у всіх досліджуваних. учнів.

Ласинкова Н. Б. [2] у 1996 році досліджувала фактори неуспішності, серед яких досліджувала тривожність. Порівнюємо показники рівнів тривожності у сучасних підлітків та підлітків у 1996 році. Результати представлено у таблиці 2:

Таблиця 2

Порівняльний аналіз показників рівнів тривожності підлітків

Рівень тривожності	Кількість досліджуваних, %	
	Сучасні підлітки	Підлітки у 1996 році
низький	12	10
середній	28	50

високий	46	40
дуже високий	14	0

З таблиці 2 бачимо, що тривожність більша у сучасних підлітків ніж у підлітків у 1996 році. Причинами цього може бути як стрімкий розвиток комп'ютерних технологій, інтернету, інформаційний бум, загальне прискорення ритму життя, більш великі вимоги в навчанні, соціальні, економічні загострення в нашому суспільстві.

З метою аналізу успішності підлітків в школі нами було проведено аналіз шкільної документації, результатів діяльності учнів, бесіди з вчителями. На основі проведеного аналізу було складено рейтинг успішності досліджуваних. Доречі, більшість дітей виявили достатній рівень успішності.

З метою з'ясування зв'язку шкільної тривожності і неуспішності було визначено коефіцієнт кореляції Пірсона. Коефіцієнт кореляції склав: - 0,5777, що дає можливість констатувати зворотну залежність досліджуваних явищ з вірогідністю помилки 0,01. Отже діти, супротив нашим очікуванням, виявилось, що тривожність позитивно впливає на успішність учнів. Більш ретельний якісний аналіз дозволив зробити наступні констатації та висновки: діти які вчать дуже добре, мають високий рівень тривожності, але в основному більш ефективним та успішним навчання робить оптимальний рівень тривожності, який активізує пізнавальні дії дитини. Були також зафіксовані випадки, коли рівень тривожності, який перевищував оптимальну межу, все ж таки призводив до дезорганізації навчальної діяльності.

Таким чином, тривожність у підлітковому віці набуває своїх психологічних особливостей у зв'язку з особливостями віку, проявом кризи, емоційної нестабільності. Вона в багатьох випадках зумовлена соціальною ситуацією розвитку та оточенням підлітка, носить в певній мірі соціально обумовлений характер. Можна констатувати збільшення рівня шкільної тривожності сучасних підлітків у порівнянні з минулими поколіннями. Між тим, не можна говорити про однозначно негативний вплив тривожності на шкільну успішність. Скоріше за все, ми можемо припустити, що оптимальний рівень тривожності активізує навчання, робить його більш ефективним та успішним. З іншого боку, саме в підлітковому віці тривожність закріплюється як стабільна особистісна властивість. Враховуючи все зазначене, стає зрозумілим, що вивчення такого складного психологічного феномену як тривожність та її впливу на розвиток особистості і діяльності підлітка не втрачає своєї актуальності, і потребує від науковців нових дослідницьких зусиль.

Список використаної літератури

1. Бодалева А. А. Общение и формирование личности школьника /А. А. Бодалева, Р. Л. Кричевский // Детская возрастная психология / – М., 1996. – 169 с.

2. Ласынкова Н. Б. Связь уровня тревожности подростков с эффективностью их интеллектуальной деятельности / Н. Б. Ласынкова // Психологический журнал – 1996. – №1. – С. 169-175.
3. Мони́на Г.Б. Причины школьной неуспеваемости / Г. Б. Мони́на, Е.В. Панасюк// Практична психологія та соціальна робота – 2012. – №8. – С. 23-32.
4. Немов Р. С. Введения в наукове психологічне дослідження з елементами мат.статистики / Р.С.Немов // Психологія: Учеб. для студ. Вища. пед. навч. заклад: У 3 кн. – 4-е вид.- М.: Гуманит. вид. центр ВЛАДОС, 2001. – Кн. 3: Психодіагностика. – 640 с.
5. Прихожан А.М. Тривожність у дітей та підлітків: психологічна природа і вікова динаміка / А. М. Прихожан – М.: «МОДЕК», 2000. – С.21- 34.
6. Сухенко Т. П. Причины неуспешности учнів і шляхи їх подолання / Т. П. Сухенко// Основи здоров'я – 2011. – №7. – С. 2-8.

УДК 159.9

Ищенко А.В.

Природа і причини виникнення стресів у студентської молоді

Анотація. У статті проаналізовано природу виникнення стресів у студентської молоді. В статті виділені і проаналізовані причини і види стресів, які найчастіше зустрічаються у студентів, причини, що впливають на появу та прояви навчального стресу студентської молоді. Зроблено висновок про позитивний і негативний вплив стресів як на життєдіяльність організму, так і на життя студентів в цілому.

Ключові слова: стрес, студент, адаптація, вища освіта, молодь.

Ищенко А. В. Природа и причины возникновения стрессов у студенческой молодежи

Аннотация. В статье проанализирована природа возникновения стрессов студенческой молодежи. В статье выделены и проанализированы причины и виды стрессов, которые чаще всего встречаются у студентов, причины, которые воздействуют на возникновение и проявление учебного стресса у студенческой молодежи. Сделан вывод о положительном и отрицательном влиянии стрессов как на жизнедеятельность организма, так и на жизнь студентов в целом.

Ключевые слова: стресс, студент, адаптация, высшее образование, молодежь.

Ischenko A. V. Nature and causes of stress of student youth

Summary. This article describes the nature of the occurrence of stress of student youth. The article identifies and analysis causes and types of stress, that students have most of all, causes that influence the occurrence and expression of educational stress of